

צריכים לתת מקום לבריות העולם לאכל אותו ולא להנות ממנו כלל.

רבי ייסא הִזְקֵן דְּרֵשׁ, כִּי נִגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב - פְּתוּב פֶּאֶן כִּי נִגַע בְּכַף, וְכְתוּב שָׁם (במדבר ט) כֹּל הַנּוֹגֵעַ בְּמַת בְּנִפְשׁ הָאָדָם. [יטמא]. מַה לְהֵלֵן טַמְאָה - אַף פֶּאֶן גַּם טַמְאָה, שְׁטַמָּא אוֹתוֹ מְקוֹם, וּמְקוֹם טַמָּא אֵין לָנוּ [להתקן] לְהֵנוֹת מִמֶּנּוּ כָּלֵל. כֹּל שֶׁפֶן בְּמְקוֹם שֶׁקָּרַב אוֹתוֹ צַד הַטַּמְאָה, וְהַתּוֹרָה לֹא אָמְרָה אֲלֹא כִּי נִגַע, וְכְתוּב וַיִּגַע בְּכַף יָרֵכוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הַטַּמָּא יִטְמָא. בְּרוּךְ הַרְחֵקֵן שְׁנֵתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל לְזִכּוֹת בֵּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁפְּתוּב (משלי ג) אַרְךָ חַיִּים בְּיַמִּינָהּ בְּשִׂמְאֵלָה עֲשֵׂר וְכָבוֹד.

וְהוּא עֵבֶר לְפָנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲיוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קָנָא שְׁמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בַּחִיר הָאֲבוֹת, שֶׁנִּבְחַר חֵלֶק שְׁלֹם לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא הַתְּקַרֵּב אֵלָיו יוֹתֵר [ס"א וְנִשְׁלַם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה], אֵיךְ הִשְׁתַּחֲוֶה לְאוֹתוֹ עֲשׂוֹ הַרְשָׁע שֶׁהוּא בְּצַד שֶׁל אֵל אַחֵר, וּמִי שֶׁסּוֹגֵד לוֹ - סוֹגֵד לְאֵל אַחֵר? אִם תֵּאֱמַר מִשׁוּם שֶׁאֲמַרוּ, שׁוֹעֵל בְּשַׁעֲתוֹ הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ - לֹא כֵּךְ, שֶׁהָרִי עֲשׂוֹ כְּמוֹ אֵל אַחֵר הִנֵּה, וַיַּעֲקֹב לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה לְאוֹתוֹ צַד וְלְאוֹתוֹ חֵלֶק כָּלֵל.

[פֶּתַח רַבִּי אֲבָא וְאֲמַר], אֲלֵא כְּתוּב (שמואל א כה) וְאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחִי וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם. וְהָרִי נִתְבָּאָר שְׁאֲסוּר [לו] לְהַקְדִּים שְׁלוֹם לְרַשְׁעִים, וְכִיּוֹן שֶׁאֲסוּר, אֵיךְ מְצַאנּוּ שֶׁדוּד אָמַר פְּסוּק זֶה לְנִבְּלָה?

אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם. וְהוּא אֲתָמָר דְּאָסִיר (ד"א ל"ג ליה) לְאֲקָדוּמִי לְהוֹ שְׁלֹם

חִילִיָּה וְתוֹקֶפִיָּה (דף קעא ע"ב) וְלֹא יְכִיל לְאַבְאָשָׁא לְבִנּוּי דְיַעֲקֹב. וְעַל דָּא לֹא בְעֵינָן לְמִיָּהֵב דְּוִכְתָּא לְבְרִייתָא דְעֵלְמָא לְמִיכַל לִיָּה וְלֹא לְאַתְאֲכָלָא כָּלֵל.

רַבִּי יִיסָא סָבָא דְרֵשׁ, כִּי נִגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב. פְּתִיב הָכָא כִּי נִגַע בְּכַף, וְכְתִיב הָתָם (במדבר יט) כֹּל הַנּוֹגֵעַ בְּמַת בְּנִפְשׁ הָאָדָם [יטמא] וְגו'. מַה לְהֵלֵן מְסַאָבָא אוֹף הָכָא נְמִי מְסַאָבָא, דְּסָאִיב הוּוּא אֲתֵר, וּמֵאֲתֵר מְסַאָבָא לִית לָן [לאתתקנא] לְאַתְהֵנָא מַנִּיָּה כָּלֵל, כֹּל שֶׁפֶן בְּאֲתֵר דְּקָרִיב הוּוּא סְטֵר מְסַאָבָא, וְאוֹרִייתָא לֹא קָאֵמַר אֲלֵא כִּי נִגַע, וְכְתִיב וַיִּגַע בְּכַף יָרֵכוֹ, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (במדבר יט) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הַטַּמָּא יִטְמָא, בְּרוּךְ רַחֲמֵנָא דִּיהִיב אוֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל לְמַזְפֵּי בֵּהּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי כְּמָה דְכְתִיב, (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בְּיַמִּינָהּ בְּשִׂמְאֵלָה עֲשֵׂר וְכָבוֹד.

וְהוּא עֵבֶר לְפָנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲיוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי י' קָנָא שְׁמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב דְאִיְהוּ שְׁלִימָא דְאֲבָהֵן דְאֲתַבְרִיר חוּלְקָא שְׁלִימָתָא לְקַדְשָׁא בְרוּךְ הוּוּא וְאִיְהוּ אֲתַקְרִיב לְגַבִּיָּה יַתִּיר, (ס"א וְאִשְׁתַּלִּים לְעֵילָא וְלַתַּתָּא) הִיךְ סָגִיד לִיָּה לְהוּוּא רִשָּׁע דְעֲשׂוֹ דְאִיְהוּ בְּסִטְרָא דְאֵל אַחֵר, וּמֵאֵן דְּסָגִיד לִיָּה סָגִיד לְאֵל אַחֵר. אִי תִימָא בְּגִין דְאֲמַרוּ תַעֲלָא בְּעַדְנִיָּה סָגִיד לִיָּה, לֹא הָכִי. דְהָא עֲשׂוֹ כְּאֵל אַחֵר הוּוּא, וַיַּעֲקֹב לֹא יִסְגוּד לְהוּוּא סִטְרָא וְלַהוּוּא חוּלְקָא כָּלֵל.

[פֶּתַח רַבִּי אֲבָא וְאֲמַר] אֲלֵא כְּתִיב, (שמואל א כה) וְאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחִי וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל

אֶלֶּא הָרִי פִּרְשׁוּהָ שְׁאֵמֵר לְקַדּוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא כְּפִי לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְחִי,
וְחָשַׁב נָבֵל שְׁעָלָיו אָמֵר.

כְּמוֹ זֶה (בראשית נז) וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל
עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, וְכִי אֵל בְּנֵו הוּא
הַשְׁתַּחֲוָה? אֶלֶּא לְמַקּוֹם הַשְּׂכִינָה
כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה, אִם כָּאֵן וְהוּא עֶבֶר
לְפָנֶיהֶם. מַה זֶה וְהוּא? זֶה שְׂכִינָה
עָלְיוֹנָה שֶׁהִיָּתָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו וְכָרַע,
וְזוֹהִי שְׂמִירָה עָלְיוֹנָה. פִּיּוֹן שְׂרָאָה
יַעֲקֹב, אָמֵר, הִנֵּה זְמַן לְהַשְׁתַּחֲוֹת
לְקַדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁהִנֵּה הוֹלֵךְ
עִמּוֹ.

כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד
גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲרָיו, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּ
לְעִשׂוֹ. אֶלֶּא פִּיּוֹן שְׂרָאָה שֶׁהָרִי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִמּוֹ, אִם
הַשְׁתַּחֲוָה כְּנֶגְדּוֹ, כְּדִי שְׁלֹא לְתַת
כְּבוֹד לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְאַחַר פְּרִט לוֹ,
וְהַכֵּל הוּא כְּרֹאֵי. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים
שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם שְׁעוֹשִׂים בְּשִׁבִיל
כְּבוֹד רַבּוֹנָם הוּא, וְכְּדִי שְׁלֹא יִסְטוּ
זִמְנָה וּשְׂמָאֵלָה.

וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל
עַל צְוָאָרוֹ. צְוָאָרוֹ כְּתוּב חֶסֶר.
וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּכְפּוּ. רַבִּי יַצְחָק אָמֵר,
(ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים פִּיִּם נִגְרָשׁ פִּי
הַשֶּׁקֶט לֹא יוּכַל וַיִּגְרָשׁוּ מִיָּמָיו
רַפֵּשׁ וְטִיט. פְּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר.
וּבְדַבְרֵי תוֹרָה יֵשׁ כְּמָה סוּדוֹת
עָלְיוֹנִים מְשֻׁנִּים זֶה מְזָה, וְהַכֵּל
אֶחָד.

וְהִרְשָׁעִים פִּיִּם נִגְרָשׁ פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא
יּוּכַל - זֶה עֲשׂוֹ שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו בְּרִשְׁעוֹ
וּבְחִטָּא, שֶׁהָרִי כְּשָׂבֵא יַעֲקֹב אֵלָיו,
מַעֲשָׂיו לֹא הָיוּ בְּשִׁלּוּם. וַיִּפֹּל עַל
צְוָאָרוֹ - אֶחָד. צְוָאָרוֹ זֶה יְרוּשָׁלַיִם,
שֶׁהִיא צְוָאָרוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וַיִּפֹּל
עַל צְוָאָרוֹ וְלֹא עַל צְוָאָרָיו, מִשּׁוּם
שֶׁפְּעָמִים נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ -
אֶחָד מִבְּבָל, וְאֶחָד מִזְרַעוֹ שֶׁל
עֲשׂוֹ, שֶׁהִפִּיל עֲצָמוֹ עָלָיו פְּעַם

לְרִשְׁעֵיֶא, וְכִיּוֹן דְּאָסִיר הִיכִי אֲשַׁפְּחֵנָא דְדָוִד
אָמֵר הָאִי קָרָא לְנָבֵל, אֶלֶּא הָא אוּקְמוּהָ (שמות
כג ב) דְּלִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֵמֵר, בְּגִין לְקַשְׂרָא
לִיה לְחִי. וְחָשִׁיב נָבֵל דְּעָלִיהָ קָאֵמֵר.

בְּגוֹזְנָא דָּא (בראשית יב) וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמִּטָּה, וְכִי לְגַבֵּי דְבְרִיהָ סָגִיד.

אֶלֶּא לְאַתְרֵיהָ דְשְׂכִינְתָּא קָא כָּרַע וְסָגִיד, אוּף
הָכָא, וְהוּא עֶבֶר לְפָנֶיהֶם. מָאִי וְהוּא, דָּא
שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה דְהָהּ אֲזָלָא קַמֵּיהָ (ברע), וְדָא
הוּא נְטִירוֹ עֲלָאָה. פִּיּוֹן דְחֶמָּא יַעֲקֹב, אָמֵר,
הָא עֵידָן לְסַגְדָּא לְגַבֵּיהָ דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְהוּא אֲזִיל קַמֵּיהָ.

כָּרַע וְסָגִיד שְׁבַע זְמַנִּין עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲרָיו,
וְלֹא כְּתִיב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְעִשׂוֹ. אֶלֶּא כִיּוֹן

דְחֶמָּא דְהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזִיל קַמֵּיהָ,
כְּדִין סָגִיד לְקַבְלֵיהָ. בְּגִין דְלֹא לְמִיָּהֵב יָקָר
לְמַסְגַּד לְאַחֲרָא בַר מַנִּיָּה, וְכֹלָא אִיהוּ כְּדָקָא
יָאוּת. זְכָאִין אֵינּוֹן צְדִיקָאֵי דְכָל עוֹבְדֵיהוֹן
דְקָא עֶבְדֵי בְּגִין יְקָרָא דְמֵאֲרִיהוֹן אִיהוּ, וּבְגִין
דְלֹא יִסְטוֹן לִימִינָא וְלִשְׂמָאֵלָא:

וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל עַל
צְוָאָרוֹ. צְוָאָרוֹ כְּתִיב חֶסֶר. וַיִּשְׁקָהוּ

וַיִּכְפּוּ. רַבִּי יַצְחָק אָמֵר (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים פִּיִּם
נִגְרָשׁ פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יוּכַל וַיִּגְרָשׁוּ מִיָּמָיו רַפֵּשׁ
וְטִיט, הָאִי קָרָא אֶתְמָר. וּמְלִי דְאוּרִיִּיתָא,
כְּמָה רְזִין עֲלָאִין אִיתָּ בְּהוּ מְשֻׁנִּין דָּא מִן
דָּא, וְכֹלָא חַד.

וְהִרְשָׁעִים פִּיִּם נִגְרָשׁ פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יוּכַל,
דָּא עֲשׂוֹ דְכָל עוֹבְדֵי בְרִשְׁעֵיו

וּבְחִיּוּבָא, דְהָא כַּד אָתָּא לְגַבֵּיהָ דְיַעֲקֹב,
עוֹבְדֵי לֹא הָיוּ בְשִׁלּוּם, וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ,
חַד. צְוָאָרוֹ דָּא יְרוּשָׁלַם דְאִיהוּ צְוָאָרוֹ דְכָל

עֲלָמָא. וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ, וְלֹא עַל צְוָאָרָיו. בְּגִין דְתַרִּין זְמַנִּין אֶתְחַרִּיב בֵּי